
Koning Boudewijnstadion: drie levens, 39 doden

Vanaf vandaag neemt televisievoetbalcommentator, globetrotter en stadionfreak Stefan Van Loock u elke vrijdag mee naar een mythische Europese voetbaltempel die ook nu in de actualiteit staat. Als opwarmer voor België-Griekenland van zaterdag 26 maart 2017, gidst hij u mee door de niet altijd even fraaie geschiedenis van het Koning Boudewijnstadion.

Door Stefan Van Loock

Niet minder dan negen keer vormde het Heizelstadion het decor voor een Europese finale. Maar de dramatische eindstrijd van Europacup I in 1985 luidde ook het einde van het oude Heizelstadion in. Met de Rode Duivels op weg naar het WK in Brazilië en het EK in Frankrijk, beleefde de tot Koning Boudewijnstadion omgedoopte voetbaltempel, echter een tweede jeugd. Intussen kondigt zich met het opdoemende Eurostadion een nieuwe doodstrijd aan.

Rode Duivels. In de aanloop naar de wereldbeker 2014 in Brazilië kleurde het stadion nagenoeg helemaal rood. Nooit werd de Brabançonne zo hard uit volle borst meegezongen als tijdens die WK campagne, nooit was de band tussen spelers en publiek intenser. Het Koning Boudewijnstadion herleefde bij zoveel herwonnen enthousiasme en had zijn tweede adem gevonden.

Toen het Koning Boudewijnstadion in de aanloop naar de wereldbeker 2014 zijn grootste successen kende en voor elke thuismatch van de Rode Duivels uitverkocht was, bleek zijn lot al bezegeld. Voor het EK van 2020 zou aan de overzijde van de Brusselse ring een gloednieuw Eurostadion verrijzen met 60.000 plaatsen. Al is de realisatie van dat project inmiddels vergelijkbaar met de processie van Echternach.

De Heizel was – tot in de jaren zeventig samen met het Antwerpse Bosuilstadion – het natuurlijke decor van de nationale ploeg. Communautaire geschillen worden in de nationale arena aan de kant geschoven. Brusselaars, Duitstaligen, Vlamingen en Walen scharen zich er als één Belgisch blok achter de

Eeuwfeeststadion

De eerste helden van de Heizel waren de Rode Duivels van 1930. Na een weliswaar teleurstellende eerste wereldbeker in Uruguay, versloegen de Belgen op 14 september dat jaar een ontgoochelend Nederland met 4-1 in de inhuldigingswedstrijd van wat toen nog Eeuwfeeststadion heette.

Tot dan had het Antwerpse Bosuilstadion de 'exclusiviteit' op de derby der Lage landen. De Antwerpse tempel was met 40.000 plaatsen de grootste voetbalarena van het land.

Het was veeleer uit na-ijver dat Brussel met een groter stadion wilde uitpakken. De hoofdstad was zelf maar al te graag gastheer voor deze succesvolle klassieker. Een opzet waarin het niet slaagde gezien Antwerpen meteen reageerde door het Bosuilstadion aanzienlijk te vergroten. Grote bezieler van het nieuwe project was de Brusselse burgemeester Adolphe Max. Het nieuwe stadion met 60.000 plaatsen moest het kroonjuweel worden voor de viering van '100 jaar Koninkrijk België' en werd gebouwd op de Heizelvlakte in het Noord-Westen van de stad. Daar zou vijf jaar later ook de wereldtentoonstelling plaatsvinden in het kader van de vijftigste verjaardag van de Kongo-Vrijstaat.

Het eerste sportevenement op de Heizel was het WK baanwielrennen. Toch was het Heizelstadion in de eerste plaats een voetbalstadion, ook al stonden de wiel-en atletiekpiste een authentieke voetbalsfeer in de weg. Dat de houten wielersbaan tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitsers bij een gebrek aan brandstof werd opgestookt, vonden voetbalfans dan ook niet zo erg.

België-Brazilië 5-1

Op 11 oktober 1931 speelden de Rode Duivels er hun eerste officiële interland met inzet en versloegen ze Polen voor 40.000 toeschouwers met 4-1. Met uitzondering van de wedstrijden tegen Nederland die voorbestemd bleven voor in het inmiddels tot 58.000 plaatsen uitgebreide Bosuilstadion, hadden bijna alle interlands op de Heizel plaats.

De nationale ploeg kende in zijn nieuwe tempel aanvankelijk wisselend succes en door de recessie zaten de tribunes in de jaren dertig ook lang niet altijd vol. De eerste nederlaag, op 11 december 1932 tegen Oostenrijk, kwam hard aan: 1-6. 20.000 toeschouwers waren getuige van de afgang. Ster van de middag was Admira-spits Toni Schall die de eerste vier treffers op zijn naam schreef.

De kentering bij de Rode Duivels kwam er in 1936 met de historische 3-2 zege in de vriendschappelijke interland tegen Engeland. Stilaan werd de Heizel een onneembare vesting. In de jaren vijftig en zestig gingen de sterkste voetballanden er voor de bijl. Een van die hoogtepunten was de 2-0 zege op 26 september 1954 tegen wereldkampioen West-Duitsland dat verschillende basisspelers miste met geelzucht. Twee jaar later ging ook het grote Hongarije van Ferenc Puskas door de knieën in een spektakelrijke match die de Rode Duivels met 5-4 wonnen.

Het absolute hoogtepunt was echter de 5-1 winst op 24 april 1963 tegen Brazilië dat zich het jaar voordien in Chili voor de tweede opeenvolgende

keer tot wereldkampioen had gekroond. Pelé, die ook in Chili afwezig was, en Garrincha waren er wegens blessures niet bij op de Heizel. Het waren de Belgen die de show stalen en bij de rust al met 4-1 leidden dankzij twee doelpunten van Jacky 'Zorro' Stockman, Paul Van Himst en een owngoal van Altair. Stockman zette na de rust met zijn derde goal van de avond de kroon op het werk.

Europabekerfinales

In de jaren vijftig werd de Heizel ook het decor voor diverse Europacupfinales. Op 26 maart 1952 werd met Arsenal-Tottenham de voorloper van de finale van de beker der Jaarbeurssteden gespeeld, die op zijn beurt de Uefacup voorafging. Toen Brussel zes jaar later opnieuw de wereldtentoonstelling organiseerde, haalde de toenmalige secretaris-generaal van de Belgische voetbalbond José Crahay, de finale van de Europabeker voor landskampioenen naar de hoofdstad. Een huzarenstukje want de Europese voetballeiders zagen de finale liever in het land van de titelverdediger. Toch wist Crahay de Uefabonzen te overtuigen met het argument dat die finales dan altijd in dezelfde grote en rijke voetballanden zouden gespeeld worden. Op 28 mei 1958 kende Brussel opnieuw een absolute voetbalhoogdag. Een recordaantal van maar liefst 67.000 toeschouwers, veel meer dan er officieel naar binnen konden, zakten die avond naar het Heizelstadion af om de twee beste Europese ploegen van het moment aan het werk te zien. Ondanks het feeërieke kader onder de fonkelende bollen van het Atomium en de verzameling van de grootste talenten onder wie Alfredo Di Stéfano, Raymond Kopa, Cesare Maldini en Nils Liedholm werd het geen onvergetelijke wedstrijd. Wel een erg tactische, typisch Latijnse en bij momenten zelfs brutale match. Pas op het uur brak de wedstrijd open nadat de Uruguayaan Schiaffino een foutje van zijn landgenoot Santamaría afstrafte. Echt smullen konden de toeschouwers pas in het slotkwartier.

Eerst maakte Di Stéfano gelijk en één minuut nadat Grillo Milan op een 2-1 voorsprong had gebracht, dwong José Hector Rial voor Real Madrid verlengingen af. Het waren de eerste extra-times in de nog prille geschiedenis van de Europabeker. Na twee minuten in de tweede verlenging werd de match beslist met een doelpunt van Gento die Real Madrid zijn derde Europabeker op rij schonk.

De Madrileense fans slaakten een zucht van verlichting en haalden hun witte zakdoekjes boven om de zege te bejubelen.

Na 1958 kreeg het Heizelstadion nog meer Europacupfinales toegewezen al lokten die niet langer de massa van weleer. In 1964 daagden welgeteld 3.208 kijklustigen op voor de eindstrijd bij de bekerwinnaars tussen het Hongaarse MTK Boedapest en Sporting Portugal. De afwezigen hadden echter ongelijk want de wedstrijd groeide uit tot een heus spektakelstuk dat op een 3-3 gelijkspel eindigde. Het bleek een uitstekende promotie voor de replay twee dagen later in het Bosuilstadion waar net geen 14.000 toeschouwers de Portugezen met 1-0 zagen zegevieren.

In 1966 veroverde Real Madrid er voor 46.745 toeschouwers zijn zesde Europacup 1 na een 2-1 zege tegen Partizan Belgrado.

Sterk paarswit

Ook Anderlecht schitterde in die tijd vaak onder de schijnwerpers van de Heizel. Doordat het eigen Emile Verséstadion voor grote wedstrijden te klein was, week Anderlecht uit naar het nationale stadion waar het op 26 september 1962 voor een absolute stunt zorgde door het grote Real Madrid al in de eerste ronde uit te schakelen. Jef Jurion kroonde zich in de 85e minuut voor de 64.694 aanwezigen tot Mister Europe. Een jaar later vestigde Anderlecht in het Heizelstadion met 64.703 aanwezigen tegen het Schotse Dundee FC een toeschouwersrecord voor een Belgisch clubelftal.

In 1972 was het stadion gastheer voor het Europees landenkampioenschap dat met slechts vier landen werd gespeeld. West-Duitsland won de finale van de Sovjet-Unie met 3-0. In 1974 speelden Bayern München en Atlético Madrid onder de nieuwe schijnwerpers twee finales. De eerste wedstrijd eindigde op 1-1, een dag later won Bayern met 4-0. Twee jaar later won Anderlecht er zijn eerste van drie Europese trofeeën door in de finale van Europacup II (bekerwinnaars) West Ham United met 4-2 te verslaan.

51.296 toeschouwers waren op 5 mei 1976 getuige van deze historische wedstrijd waarin Robby Rensenbrink en Swat Vander Elst zich tot koningen van de Heizel kroonden.

Maar ook op nationaal gebied nam het stadion mythische proporties aan.

De Bekerfinale van 1977 tussen Club Brugge en Anderlecht staat bekend als één van de meest zinderende uit de geschiedenis. De wedstrijd kwam live op televisie maar weinigen wisten dat. En dus zat op zondag 12 juni de betonnen kuip afgeladen vol. Een blauwpaarse mensenzee onder een genadeloze zomerzon. Ook Roger Davies, de Engelse spits van Club Brugge kende die middag geen genade.

Hij boog in de tweede helft de 2-3 achterstand om in een 4-3 overwinning. De beker van dat jaar wordt sinds dan de 'Davies Cup' genoemd.

Twee jaar later kreeg het stadion een heel andere aanblik. Met de derde fase van het vernieuwingsplan (na het vervangen van de atletiekpiste door een tartanbaan en de installatie van de gigantische verlichtingsmasten) werd nu ook tribune twee overdekt. In dat decor brak een nieuwe periode met grote Belgische successen aan. Anderlecht legde er dankzij een 1-0 zege tegen Benfica in de heenwedstrijd van de finale van de Uefabeker de basis voor zijn derde Europese trofee. De Rode Duivels leverden er diverse heroïsche prestaties en plaatsten zich dankzij een sterke thuisreputatie zes keer op rij voor de Wereldbeker.

29 mei 1985, Dag van Schaamte

De Heizel was zelfs voor de grootste voetballanden een onneembare vesting geworden. Behalve voor enkele duizenden Liverpoolfans die op 29 mei 1985 in de aanloop naar de finale van de Europabeker voor Landskampioenen tegen Juventus de zwartste bladzijde in het Europese voetbal schreven. Wat zich die avond afspeelde, staat op miljoenen netvliezen gebrand. En toch leken deze tragische gebeurtenissen zich ook wel enigszins aan te kondigen.

Het stadion was dan wel grotendeels aangepast en verfraaid, de staanplaatsen werden haast ongemoeid gelaten. In sommige muren zaten gaten die zo groot waren dat ook supporters zonder ticket probleemloos naar binnen konden. De enige vluchtweg uit het stadion leidde overigens naar boven. Beneden bevonden zich aan elke korte zijde amper drie poorten, veel te weinig voor de in totaal 22.000 staanplaatsen. En toch vormden deze schromelijke tekortkomingen geen onoverkomelijke hinderpaal voor de UEFA om in februari 1985 de finale voor de belangrijkste Europese beker aan Brussel toe te wijzen. De feitelijke inspectie van het stadion nam nauwelijks een halfuur in beslag! Drie maanden later bleek op dramatische wijze dat de UEFA op zijn zachtst uitgedrukt 'voorbarig' was geweest met de toekenning van de finale aan Brussel. Ruim een half uur voor de aftrap van de eindstrijd tussen Liverpool en Juventus kwam het tot een clash tussen de supporters van Liverpool in vak X

en die van Juventus in vak Z. Er werd gegooid met alles wat los lag of makkelijk kon worden losgemaakt. De Liverpoolfans dreven hun tegenstanders helemaal naar het uiteinde van hun vak. Daardoor werden tientallen Italianen op elkaar en tegen de dranghekkens onderaan de staanplaatsen gedrukt waar ze een vreselijke verstikkingsdood stierven.

Heel de wereld keek walgend toe hoe de slachtoffers geen kant meer uit konden en hoe de Brusselse politie, die avond amper enkele tientallen eenheden sterk, niet besepte wat haar overkwam. Terwijl de lichamen tot buiten de stadionmuren werden gedragen, werd het aftrapuur alsmaar verder vooruit geschoven. Maar dat de wedstrijd hoe dan ook zou doorgaan, stond vast. Anders zou de omvang van de catastrofe alleen maar toenemen. Ook de spelers die in de kleedkamers van de situatie op de hoogte werden gehouden, beseften dat 'niet spelen' geen oplossing bood. Wie er uiteindelijk zou winnen, was inmiddels bijzaak. Dat het uiteindelijk Juventus werd met een penaltygoal van Michel Platini, liet de 58.000 in shock verkerende fans volkomen onberoerd. 39 mensen lieten bij het drama het leven, allemaal Italianen. In één uur tijd was het Heizelstadion omgetoverd tot een vervloekte arena die prompt gesloten werd. De naam Heizel, tot dan bekend vanwege de wereldtentoonstelling, het auto-en voedingssalon en zijn trotse stadion, stond plots synoniem met dood en vernieling.

Koning Boudewijnstadion

Minder dan een jaar na het Heizeldrama werd er alweer gevoetbald in het Heizelstadion dat nauwelijks was aangepast - het beruchte Blok Z waar de meeste slachtoffers waren gevallen bleef nagenoeg onaangeroerd - omdat plannen voor een nieuwe en kleinere Heizel op de tekentafel lagen.

Pas met de Belgisch-Nederlandse kandidatuur voor Euro 2000 kwam er opnieuw schot in het dossier. Op de voorgevel van de hoofdtribune na werd heel het stadion platgelegd en weer opgebouwd tot een volledig overdekte arena met om en bij de 50.000 zitplaatsen. Enkel de hoeken langs weerskanten van de hoofdtribune bleven open. De naam Heizelstadion werd naar de verdoemenis verbannen en op voorstel van de toenmalige bondsvoorzitter Michel D'Hooghe werd het stadion omgedoopt tot 'Koning Boudewijnstadion' als eerbetoon aan de twee jaar eerder overleden vorst.

Op 23 augustus 1995 werd het stadion ingewijd met een vriendschappelijke interland tegen het intussen eengemaakte Duitsland dat de Rode Duivels met 1-2 versloeg. Het was meteen ook de apotheose van de viering 100 jaar Koninklijke Belgische Voetbalbond.

De Rode Duivels dwongen er nog wel de kwalificatie af voor het WK '98 na een bloedstollende barragematch tegen Ierland (2-1) maar stelden op het EK in eigen land zwaar teleur. België won wel zijn openingsmatch tegen Zweden maar overleefde na nederlagen tegen Italië en Turkije de groepsfase niet. Een weinig benijdenswaardige primeur voor een organiserend land.

Samen met de nationale ploeg gleed ook de glans van het Koning Boudewijnstadion weg. De arena was veeleer een Klaagmuur geworden en de tribunes liepen amper nog vol.

Tot de getalenteerde lichting van de Rode Duivels zich meldde en het stadion, met de hete adem van het nieuwe Eurostadion in de nek, als het ware zijn tweede jeugd beleefde.

Technische fiche:

Naam: Koning Boudewijnstadion (vroeger Heizelstadion).

Bespeler: Belgisch nationaal elftal.

Bouwjaar: 1929-1930.

Heropbouw: 1994-1995.

Capaciteit: 50.000 plaatsen.

Maximumcapaciteit: 60.000 plaatsen.

Recordopkomst: 67.000 toeschouwers op 28 mei 1958 voor de finale van de Europabeker voor landskampioenen Real Madrid-AC Milan (3-2 na verlengingen).

Europese finales in het Heizelstadion

Europabeker voor Landskampioenen

Woensdag 28 mei 1958

Real Madrid – AC Milan 3-2 (na verlengingen)

Doelpunten: 60' Schiaffino 0-1, 74' Di Stéfano 1-1, 78' Grillo 1-2, 79' Rial 2-2, 107' Gento 3-2

Toeschouwers: 67.000

Scheidsrechter: Albert Alsteen (België)

Woensdag 11 mei 1966

Real Madrid – Partizan: 2-1

Doelpunten: 55' Vasovic 0-1, 70' Amancio 1-1, 75' Serena 2-1

Toeschouwers: 46.745

Scheidsrechter: Rudolf Kreitlein (Duitsland)

Woensdag 15 mei 1974

Bayern München – Atlético Madrid : 1-1 (na verlengingen)

Doelpunten: 114' Aragonés 0-1, 120' Schwarzenbeck 1-1

Toeschouwers: 48.722

Scheidsrechter: Vital Loraux (België)

Vrijdag 17 mei 1974 (replay)

Bayern München – Atlético Madrid : 4-0

Doelpunten: 28' U. Hoeness 1-0, 56' Müller 2-0, 69' Müller 3-0, 82' U. Hoeness 4-0

Toeschouwers: 23.325

Scheidsrechter: Alfred Delcourt (België)

Woensdag 29 mei 1985, dag van het Heizeldrama

Juventus –Liverpool FC: 1-0

Doelpunt: 58' Platini 1-0 (pen)

Toeschouwers: 59.000

Scheidsrechter: André Daina (Zwitserland)

Europabeker voor Bekerwinnaars

Woensdag 13 mei 1964

Sporting Club Portugal – MTK Boedapest: 3-3 (na verlengingen)

Doelpunten: 19' Sándor 0-1, 40' Mascarenhas 1-1, 48' Figueiredo 2-1, 73' Kuti 2-2, Sándor 2-3, 80' Figueiredo 3-3

Toeschouwers: 3.208

Scheidsrechter: Lucien Van Nuffel (België)

(de replay werd op 15 mei 1964 in het Antwerpse Bosuilstadion gespeeld en door de Portugezen met 1-0 gewonnen.)

Toeschouwers: 36.000

Scheidsrechter: Vojtech Christov (Tsjecho-Slowakije)

Woensdag 5 mei 1976

RSC Anderlecht – West Ham United: 4-2

Doelpunten: 28' Holland 0-1, 42' Rensenbrink 1-1, Swat Van der Elst 2-1, 68' Robson 2-2, 73' Rensenbrink 3-2, 88' Swat Van der Elst 4-2

Toeschouwers: 51.296

Scheidsrechter: Robert Wurtz (Frankrijk)

Woensdag 14 mei 1980

Valencia CF – Arsenal FC: 0-0 (5-4 na strafschoppen)

Strafschoppen Valencia: Kempes (mist), Solsona, Rodriguez, Castellanos, Bonhof, Arias
Strafschoppen Arsenal: Brady (mist), Stapleton, Sunderland, Talbot, Hollins, Rix (mist)

Woensdag 8 mei 1996

Paris Saint-Germain – Rapid Wien : 1-0

Doelpunt: 28' N'Gotty 1-0

Toeschouwers: 37.000

Scheidsrechter: Pierluigi Pairetto (Italië)

Finale Uefabeker

Woensdag 4 mei 1983 (heenwedstrijd)

RSC Anderlecht – SL Benfica : 1-0

Doelpunt: 29' Brylle

Toeschouwers: 58.000

Scheidsrechter: Bogdan Dotchev (Bulgarije)